

Qarabağ münaqişəsi artıq keçmişdə qalıb

Ona görə Rusiya sülhməramlılarının da ərazilərimizdə fəaliyyətinə lüzum qalmayıb

2020-ci il noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanata əsasən, Azərbaycan ərazisində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlılarının kontingenti Qarabağı tərk edir. Artıq Kəlbəcərin Xudavəng monastrındakı post Azərbaycan polisinə təhvil verilib. Onların yerləşdirildiyi Xocalıdakı baza da boşaldılıb. Sülhməramlıların Qarabağı tərk etməsini Rusiya prezidentinin sözcüsü Dmitri Peskov da təsdiqləyib. Bu məsələ ilə bağlı ona ünvanlanan suala: "Bəli, bu, doğrudur", - deyib.

Xatırladaq ki, imzalanmış üçtərəfli Bəyanata əsasən, sülhməramlıların fəaliyyət müddəti 2025-ci ilin mayında yekunlaşmalı idi. Amma sülhməramlılar Qarabağı vaxtından bir il bir ay tez tərk etdilər. 2023-cü ilin 20 sentyabrında ordumuzun Qarabağda uğurla həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiterror tədbirləri nəticəsində erməni separatizminə son qoyuldu. Qarabağ bölgəsi erməni separatizmindən və Ermənistan ordusunun tör-töküntülərindən təmizləndi. Qarabağda yaşayan ermənilər könnüllü olaraq evlərini tərk edərək Ermənistanı üz tutdular. Bundan sonra Qarabağda fəaliyyət göstərən sülhməramlılara ehtiyac qalmadı.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Rusiya sülhməramlılarının

Qarabağı tərk etməsi ilə bağlı sualı cavablandırarkən deyib: "2020-ci il noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanata əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazisində müvəqqəti olaraq yerləşdirilmiş Rusiya Federasiyası sülhməramlılarının ölkəmizin ərazisindən vaxtından əvvəl çıxarılması barədə hər iki ölkənin ali rəhbərliyi tərəfindən qərar qəbul edilmişdir. Artıq proses başlanıb, Azərbaycan və Rusiya Müdafiə nazirlikləri həmin qərarın icrası ilə bağlı müvafiq tədbirləri həyata keçirirlər".

Rusiya Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun direktoru, politoloq Sergey Markov da Rusiya sülhməramlılarının Qarabağdan çıxarılmasına münasibət bildirərək deyib: "Azərbaycan 2023-cü ilin payızında Qarabağda antiterror tədbirləri keçirdikdən sonra Rusiya sülhməramlı kontingentinin bölgədə qalması zərurəti aradan qalxdı. Rusiya sülhməramlı

kontingentinin Qarabağdan çıxarılması tamamilə Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı razılaşmalara uyğun olaraq həyata keçirilir. Rusiya sülhməramlıları öz öhdəliklərini tam yerinə yetirdilər. Bu öhdəlik, ilk növbədə, Soçi razılaşmalarından sonra tərəflər arasındakı münaqişənin yoluna qoyulmasından ibarət idi. Azərbaycan hakimiyyəti tərəfindən Qarabağda antiterror tədbirləri həyata keçirildikdən sonra vəziyyət tamamilə dəyişdi, nəticədə erməni qoşunları təslim oldu və bölgədən çıxarıldı. Buna görə də tərəflər arasında münaqişənin həll edilməsi zərurəti aradan qalxdı. Bir müddət Rusiya sülhməramlı kontingenti Qarabağ ərazisində qalmalı oldu, lakin kontingentin orada heç bir işi yox idi. Azərbaycan hakimiyyəti erməni millətindən olan mülki əhəlinin bir hissəsinin Qarabağa qayıdacağına ümid etdiyinə görə sülhməramlılar orada qalmaqda davam etdi. Lakin Ermənistan hakimiyyəti bununla bağlı çoxsaylı maneələr yaratdı, dinc erməni əhəlini qorxutmağa, sərt anti-Azərbaycan kampaniyası aparmağa başladı. Nəticədə isə belə məlum oldu ki, kütləvi qayıdış olmayacaq. Bu şərtlərə əsasən, Ru-

siya sülhməramlıları bölgəni tərk etmək qərarına gəldilər".

Rusiya Dövlət Dumasının Müdafiə komitəsi sədrinin birinci müavini Aleksey Juravlyov da sülhməramlı kontingentin Qarabağdan çıxarılması ilə bağlı maraqlı açıqlama verib. O bildirib ki, Qarabağın Azərbaycana məxsus olması ilə bağlı artıq heç kim mübahisə etmir. İndi sülhməramlılara ehtiyac yoxdur, çünki Qarabağda heç bir münaqişə tərəfi qalmayıb. Ermənistan Fransa və ABŞ-lə danışıqlara girəndə, Rusiya Azərbaycanla danışıqlar aparıb. Gündəmdə yeni, Qərbdən asılılığı olmayan logistika zəncirləri, birgə qaz layihələri var. Daha bir cəhd isə Cənubi Qafqaz regionunda Qərb təsirinə qarşısının alınmamasından ibarətdir.

Ermənilər ümid edirdilər ki, sülhməramlılar heç vaxt Qarabağı tərk etməyəcəklər. Onlar elə düşünürdülər ki, rus sülhməramlıları ermənilərin Qarabağda qalmalarının yeganə və əbədi qarantıdır. Ermənistanın eks-prezidenti Levon Ter-Petrosyan da İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransında reallıqdan uzaq olan belə fikirlər səsləndirmişdi. O, hətta özünü xeyli uzaqgörən siyasətçi göstərərək qeyd etmişdi ki,

Rusiya sülhməramlı qüvvələri Qarabağı 5 il sonra da tərk etməyəcək. Amma hər şey düşmənlərimizin düşündüyünün əksinə oldu. Rusiya sülhməramlıları heç beş il tamam olmamış Qarabağı tərk etdilər. Bununla da ermənilərin onlara olan son ümidləri də qırıldı. Erməni separatçılarının Qarabağ sevdası böyük məğlubiyyətlə başa çatdı. İşğalçıların "Dənizdən dənizə "böyük Ermənistan" ideyası əbədi olaraq puça uğradı.

Rusiya sülhməramlılarının Qarabağı vaxtından əvvəl tərk etməsi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı uzaqgörən, uğurlu xarici və daxili siyasətinin nəticəsidir. Artıq Azərbaycan özünün qurduğu düzgün, şəffaf və qətiyyətli xarici siyasəti ilə bütün sahələrdə uğurlar qazanır. Azərbaycan başqa ölkələrlə yanaşı, qonşu Rusiya ilə də bərabər hüquqlu, eyni səviyyəli, balanslaşdırılmış və hərtərəfli düşünülmüş siyasət xətti yürüdü. Rusiya sülhməramlılarının vaxtından əvvəl Qarabağdan çıxması da, Azərbaycanın xarici siyasətdə qazandığı növbəti, ən böyük uğurlarından biridir.

*Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"*